

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR : D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR : I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Strălănită : 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d-a-una înainte

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCUREȘCI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6

Vis-à-vis de Palatul Justiției

AVIS PENTRU ABONAȚI

Curierul Judiciar în tot timpul vacanței, până la 1 Septembrie, va continua să apară regulat ca și în anii trecuți, la fie-care două săptămâni; ast-fel numărul viitor va apărea Duminecă 15 Iulie a. e.

Domnii abonați care doresc a primi ziarul la stabilimentele balnear, unde se duc, sunt rugați a ne anunța adresa exactă unde voiesc a li se trimite și timpul de când și până când să le trimitem.

ADMINISTRAȚIA

S U M A R

Despre data actelor sub semnătură privată. — Dată certă (art. 1182 C. civ. și art. 30 L. din 1 Sept. 1886). Teoria terților și a reprezentanților de d. D. Alexandresco.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

Curtea de casație, s. II: *Firma Trandabur & Manasiu cu Judele sindic al trib. Constanța, firma Schneider & Grunenfelder și Octavian Feitan.*

Tribunalul județului Covurlui: *Eugenia N. Constantinidi cu fostul său soț N. Rhoides.*

Despre data actelor sub semnătură privată. — Dată certă (art. 1182 C. civ. și art. 30 L. din 1 Sept. 1886). Teoria terților și a reprezentanților.

Actul sub semnătură privată recunoscut sau verificat, face dovadă despre conținutul său *erga omnes*, ca și actul autentic (art. 1176). Acest principiu suferă însă o excepție în privința datei. În adevăr, în privința unor persoane, pe care legea îi numește *terții*, data actului nu este presupusă a fi sinceră în acest sens că acela căruia actul este opus nu are să dovedească falsitatea ei, ci acel care invoacă actul trebuie să dovedească sinceritatea datei. Aceasta, bine înțeles, numai în privința terților, căci, între părți⁽¹⁾, moștenitorii sau reprezentanții lor universal ori cu titlu universal, actul sub semnătură privată face credință despre data sa până la dovada contrară.

Acest principiu n'a fost admis în privința terților, din cauza posibilității unei antedatări sau postdatări și din cauza dificultăților în care s'ar

fi găsit cei de al treilea de a putea combate această fraudă.

Pentru ca data unui act sub semnătură privată să poată fi opusă terților, trebuie ca ea să fi devenit certă prin unul din mijloacele determinate de art. 1182⁽²⁾, și această dispoziție se aplică și la actele autentice, care, din cauza unui viciu de formă, nu valorează de cât ca acte sub semnătură privată (art. 1172)⁽³⁾.

Aceste mijloace, determinate de lege în mod limitativ, sunt următoarele :

1° Înfațișarea actului la o dregătorie sau autoritate publică de ori-ce natură ar fi, administrativă, polițienească, judecătorească⁽⁴⁾, etc. Actul va avea dată certă, în asemenea caz, din ziua în care se constată că el a fost înfațișat la acea dregătorie⁽⁵⁾.

2° Inscrierea actului într'un registru public ;

3° Moartea aceluia sau unuia din acei care au subscris actul în calitate de parte, ear nu și aceluia care l'ar fi scris numai⁽⁶⁾. Actul are, în

(²) Cpr. C. Craiova. *Dreptul* din 1892, No. 35. — Imprumuturile constituite către banca agricolă, de și sunt autentice, nu sunt opozabile terților de cât de la data mențiunei lor făcută în registrul comunei respective (art. 12 L. din 1 April 1895 p. modificarea unor dispoziții din legea p. înființarea unei bănci agricole).

(³) T. Huc, VIII, 253. Répert. Sirey, *Date certaine*, 17.

(⁴) Cpr. Cas. rom. *Curierul judiciar* din 1893, No. 61. Bulet. S-a I, 1894, p. 27. — Astfel, o procură legalisată face credință despre data ei din momentul legalisării. Cas. rom. *Dreptul* din 1886, No. 57 și Bulet. S-a I, 1886, p. 426. — Legiuitorul se referă însă, bine înțeles, la o autoritate română, pentru că el nu poate să confere nici o putere unui funcționar străin. Laurent, XIX, 281. Fuzier-Herman, III, art. 1328, No. 123. Répert. Sirey, *Date certaine*, 12. — Contră Trib. Mons și C. Bruxelles, decisi citate de Laurent, *loco cit.*

(⁵) Astfel, înfațișarea unui contract de locațiune la casieria generală sau administrația financiară (L. din 6 Martie 1897), conform legii timbrului, și înregistrarea sa de această autoritate, îi imprimă caracterul unui contract cu dată certă, opozabil ca atare terților, conform art. 1182 C. civ. Cas. rom. Bulet. S-a I, 1894, p. 859.

(⁶) Cpr. Baudry, II, 1218. — În Franția, se decide că actul are dată certă din ziua morții aceluia care l'ar fi semnat nu numai ca parte, dar chiar și ca martur (argument din art. 1410 C. civ. fr., care în Codul nostru lipsește). Cpr. Baudry, *loco cit.* Planiol, II, 83. Bonnier, 704. Demolombe, XXIX, 284. Répert. Sirey, *Date certaine*, 15. T. Huc, VIII, 253.

(¹) Astfel, debitorul față de creditor nu poate fi privit ca un terțiu, ci ca un având drept al creditorului. C. București. *Dreptul* din 1882, No. 34.

asemenea caz, dată certă din ziua morții, pentru că el n'a putut să fie făcut mai târziu.

4° Trecerea actului, *fie chiar în prescurtare* (7) ear nu numai de cât *in extenso* în acte încheiate de ofițeri publici, precum procese-verbale pentru punerea de pecetii, facere de inventar, etc. În toate aceste cazuri, actul are dată certă, și această dată nu mai poate fi dăruită de cât prin înscrierea în fals.

Aceste sunt împrejurările care conferă dată certă actului sub semnătură privată. Astfel, perderea mânilor a unuia din subscriitorii actului, pecetea poștei (8) pusă pe un act privat, care ar fi fost expediat sub forma unei scrisori, etc., nu sunt de natură a conferi actului dată certă, pentru că textul este excepțional și nu suferă nici o întindere (9).

În fine, trebuie să adăugăm că actul sub semnătură privată nu are nevoie de a avea dată certă de câte ori acela căruia el este opus cunoștea, atunci când a contractat, momentul precis când actul a fost redactat. Această soluție este generalmente admisă nu pentru că asemenea cunoștință ar echivala cu certitudinea datei, care, în specie, nu există, ci pentru că ar exista rea credință din partea aceluia care ar invoca incertitudinea legală a datei, atunci când el ar avea perfectă cunoștință despre existența actului (10).

(7) Textul francez, ca și acel italian (art. 1327) prevede că actul dobândește dată certă din ziua în care substanța lui, adică caracterul lui constitutiv, este constatată în acte făcute de funcționari publici, precum procese-verbale de punerea pecetelilor, etc.; de unde se deduce că o simplă mențiune ce funcționarul public ar face despre act nu este suficientă. Cpr. Baudry, *loco cit.* Planiol, II, 83. Dacă actul este trecut într-un proces-verbal de inventar, el are dată certă din ziua trecerii lui în acel proces-verbal, ear nu din ziua deschiderii inventarului. C. Lyon. Sirey, 92. 2. 37.

(8) Vezi t. VI al Comentariilor noastre, p. 521, nota 1. Cpr. C. Aix. D. P. 45. 2. 118 și Répert. Sirey, *Date certaine*, 48. Vezi în această privință în *Corresp. des just. de paix*, anul 1857, seria a 2-a, t. 4, p. 149, un articol intitulat: *Le timbre de la poste apposé sur une lettre dans la quelle se trouve relatée la date d'un acte sous seing privé, peut-il suffire pour établir la preuve de cette date?*

(9) Baudry, II, 1218, *in fine*. T. Huc, VIII, 255. Thiry, III, 135. Planiol, II, 83, *in fine*. Vigie, II, 1610. Duranton, XIII, 131. Répert. Sirey, *Date certaine*, 46. Arntz, III, 337. Mourlon, II, 1565. Fuzier-Herman, III, art. 1328, No. 143 urm. Massé, *Dr. comm.*, IV, 2427. Bonnier, 704. Demolombe, XXIX, 565. Marcadé, V, art. 1328, No. 4. Demante, V, 291 bis VIII. Laurent, XIX, 286 urm. Larombière, IV, art. 1328, No. 50. Aubry & Rau, VIII, § 756, p. 260. C. Lyon și Cas. fr., D. P. 74. 2. 38. D. P. 1900. 1. 326. — Vezi însă Toullier D., IV, partea II, 242, 243. Taulier, *Théorie raisonnée du Code civil*, IV, p. 484. Braas, *Théorie légale des actes sous seing privé*, p. 76.

Art. 1327 din Codul italian prevede că, pe lângă împrejurările de mai sus, actul dobândește dată certă din ziua punerii în imposibilitate fizică de a scrie a unuia din subscriitorii lui, sau în caz când data rezultă din alte probe echivalente, *o quando la data risulta da altre prove equipollenti*. Cpr. Ricci, *Delle prove*, 127 urm.

(10) Cpr. Baudry, II, 1218, *in fine*.

Care sunt actele la care art. 1182 este aplicabil? Atât la actele unilaterale cât și la acele bilaterale (11).

Este însă generalmente admis că acest text nu se aplică la actele constatând convențiuni a căror obiect are o valoare mai mare de 150 lei, sau constatând convențiuni comerciale; căci, în asemenea cazuri, data poate fi stabilită față cu cei de al treilea prin toate mijloacele de probă (cpr. art. 57 Cod. com.) (12). Prin urmare, scrisorile ce un comerciant trimete altuia, în materie comercială, au dată certă, independent de împrejurările prevăzute de art. 1182 (13). Unii ar voi ca și scrisorile schimbate în materie civilă să aibă dată certă, pentru că legea vorbind numai de acte sub semnătură privată, adică de actele scrise pentru a constata un fapt juridic, scrisorile nu sunt acte propriu zise (14).

Această soluție este însă inadmisibilă, cel puțin ca principiu general, pentru că multe afaceri tratându-se prin corespondență, scrisorile sunt adevărate acte, și ele putând fi antedatate cu ușurință, nimic mai natural de cât de a aplica art. 1182 și acestor acte (15).

În privința chitanțelor constatând o primire de bani, se admite însă atât în doctrină cât și în jurisprudență, că textul art. 1182 nu este aplicabil, și că asemenea chitanțe sunt opozabile terților, făcând prin ele înșile credință despre data lor (16). Motivul care se invoacă în sprijini-

(11) Rămâne însă bine înțeles că dispoziția art. 1182 nu se aplică de cât actelor sub semnătură privată, căci actele autentice sau măcar legalizate au dată certă. Cas. rom. Bulet. S-a II, 1892, ultim considerent, p. 635. Polițele de asigurare făcute prin mijlocirea unui curțier, au și ele dată certă, pentru că curțierii sunt funcționari publici (art. 68 C. com. și L. asupra burselor din 1881). Cas. rom., *loco supra cit.*

(12) Cpr. T. Huc, VIII, 256. Boistel, *Pr. de dr. comm.*, p. 296. Massé, *Dr. comm.*, IV, 2434. Répert. Sirey, *Date certaine*, 79. Demangeat asupra lui Bravard-Veyrières, *Tr. de dr. comm.*, II, p. 456. Pardessus, *Dr. comm.*, II 246 (ed. a 6-a). Lyon-Caen et Renault, *Dr. comm.*, III, 58. Bonnier, 702. Ricci, *op. cit.*, 125. F. Herman, III, art. 1328, No. 169. Demolombe, XXIX, 581. Larombière, IV, art. 1328, No. 52. Marinier, *Date certaine ou théorie des tiers en matière de preuve par actes sous seing privé* (1863), ch. II, No. 11. Aubry et Rau, VIII, § 756, *in fine*, p. 262. Répert. Sirey, *Date certaine*, 79. Cpr. Sirey, 89. 2. 115. Sirey, 90. 2. 113.

(13) Cpr. T. Huc, VIII, *loco supra cit.*

(14) Laurent, XIX, 291, care citează în acest sens o decizie a Curței din Bruxelles, din 29 Octombrie 1829.

(15) T. Huc, VIII, *loco cit.* — Scrisorile nu dobândesc deci dată certă de cât din momentul înfățișării lor în justiție. C. Focșani. *Dreptul* din 1881, No. 43. — În cât privește proprietatea scrisorilor misive, vezi t. V a lucr. noastre, p. 452 urm, nota 3 și adnotația noastră asupra unei decizii, a Inaltei Curți din Anglia, publicată în *Dreptul* din 1900, No. 81. Vezi și Répert. Sirey, t. 26, *Lettre missive*, 180 urm. Dalloz, *Nouveau Code civil annoté* (Paris, 1900), I, p. 948 urm., No. 10 urm.

(16) C. Paris, D. P. 86. 2. 117. C. Iași. *Dreptul* din 1884 No. 68. Aubry et Rau, VIII, § 756, p. 254, text și nota 14. Marcadé, V, art. 1328, No. 5. Baudry, II, 1222. T. Huc, VIII, 256. Demolombe, XXIX, 538 urm. Thiry, III, 137. Mourlon,

rea acestui sistem este că această soluție era primită în dreptul anterior francez, și că nimic nu dovedește că legiuitorul modern ar fi înțeles să inoveze în această privință. Cine nu vede însă slăbiciunea acestui argument? Ori cum ar fi, după opinia generală, dacă presupunem că astăzi 1 Maiu 'ți-am plătit 1000 de lei, ce 'ți datoream, luând de la d-ta o chitanță fără dată certă, așa precum se obicinuește în toate zilele, voi putea s'o opun cesionarului acestei creanțe sau creditorilor d-tale care vor fi făcut o poprire în mânele mele, mai cu seamă dacă am opus-o imediat ce am primit notificarea cesiunii sau ordonanța de poprire; căci, dacă am opus-o târziu, bună oară la diua înfățișării, care poate să fie mai mult sau mai puțin depărtată, este pericol ca chitanța să fi fost antidată, și în asemenea caz, va trebui să dovedesc sinceritatea ei⁽¹⁷⁾.

În fine, art. 1182 nu se aplică la testamentul olograf, a cărui scriere și subscriere a fost recunoscută fie de bună voe, fie judecătorește; căci el face proba deplină despre data sa *erga omnes* până la dovada contrară⁽¹⁸⁾.

Naște acum întrebarea: ce trebuie să înțelegem prin *cei de al treilea* sau *terții* în art. 1182? Cuvântul *terțiu*, ca și acel de reprezentant (*ayant-cause*) nu are în toate cazurile aceiași semnificare, ci are un sens deosebit, după scopul ce legea 'și-a propus când a edictat regula pentru care s'a servit de aceste cuvinte, *secundum subjectam materiam*⁽¹⁹⁾. Ast-fel, când se dice că o convenție nu 'și produce efectele sale de cât între părțile contractante, ea fiind în privința *terțiilor res inter alios acta*, prin *terții* se înțelege acei care n'aŭ luat direct parte la convenție, care n'aŭ fost nici reprezentanți la formarea ei (art. 973)⁽²⁰⁾. Aceștia sunt acei pe care Dumoulin îi numea *terții penitus extranei*. În art. 1167, § 2, prin *terții* se înțelege toți reprezentanții cu titlu particular a celui de la care emană confirmarea, toți acei la care el ar fi conferit înainte de con-

firmare un drept real asupra lucrului ce face obiectul contractului, drept care ar fi desființat sau cel puțin micșorat prin efectul retroactiv al confirmării. De asemenea, în materie de contra-inscrisuri (art. 1175), prin *terții* se înțelege toți acei, care neluând parte la contra-inscris, aŭ interes a invoca dispozițiile actului aparent pentru a păstra intacte drepturile ce ei dețin de la părțile contractante. În acest text, reprezentanții cu titlu particular, de exemplu, un al doilea dobânditor al imobilului înstrăinat în mod simulat, și creditorii ipotecari sau chirografari ai părților sunt *terții* și nu pot să vadă drepturile lor nimicite prin efectul unui contra-inscris despre care ei nu aŭ nici o cunoștință.

În art. 1182, Toullier a pretins că prin *terții*, se înțelege toți acei care nu sunt nici moștenitori, nici succesori universal, nici reprezentanți ai părților⁽²¹⁾. *Terții* ar fi, deci, în art. 1182, acei *penitus extranei*, cari n'aŭ participat nici direct, nici prin un reprezentant, la convenția constatată în act⁽²²⁾.

Această soluție este inadmisibilă, pentru că actul sub semnătură privată nefiindu-le opozabil și neproducând efecte nici în contra, nici în favoarea lor (art. 973), nu se poate pricepe cum legiuitorul ar fi înțeles a apăra niște drepturi care nu sunt de loc amenințate.

O altă categorie de persoane cărora art. 1182 este cu desăvârșire inaplicabil, sunt *părțile contractante*, față cu care actul sub semnătură privată face deplină credință până la dovada contrară, atât în privința sincerității dispoziției ce el cuprinde, cât și în privința datei sale (art. 1176)⁽²³⁾.

Art. 1182 nefiind aplicabil nici părților, nici acelor care n'aŭ luat parte, fie direct, fie indirect la convenție, n'aŭ mai rămas de cât *reprezentanții* părților, cărora el se poate aplica, sau *les ayants-cause*, după cum se exprimă Codul francez, con-

⁽²¹⁾ Toullier D., IV, partea 1, 245 urm.

⁽²²⁾ Prin aplicarea acestui principiu, se decide că actul sub semnătură privată subscris de mandatar, face credință despre data sa în privința mandantului, independent de condițiile prescrise de art. 1182. Cpr. Cas. fr. D. P. 93. 1. 255. Sirey. 93. 1. 291. Planiol, II, 77. Baudry, II, 1219, nota 1. T. Hue, VIII, 251, în fine. Fuzier-Herman, III, art. 1328, No. 8 urm. și autoritățile citate de acest autor. Cpr. și Laurent, XIX, 301. Mandatele, în adevăr, nu este un terțiu în privința convenției încheiată de mandatar. *Qui mandat ipse fecisse videtur*. Veđi t. V a lucr. noastre, p. 194.

Consiliul judiciar nu este de asemenea un terțiu față de răsipitorul căruia el a fost rânduit. Trib. Ilfov. *Curierul Judiciar* din 1899, No. 12 (afacerea Văcărescu).

Sindicul unui faliment nereprezentând numai masa creditorilor, ci și pe falit, nu este un terțiu față cu acest din urmă, și prin urmare, actele făcute de falit îi sunt opozabile, cu toate că nu aŭ dobândit dată certă înainte de faliment. C. Alger și Metz. Sirey, 89. 2. 115. Sirey, 60. 2. 542. D. P. 60. 5. 295.

⁽²³⁾ Cpr. Baudry, II, 1219, p. 866.

II, 1589. Arntz, III, 336. Larombière, IV, art. 1328, No. 27 urm. Maton, *Dictionnaire*, V^o Quittance, No. 3. — *Contră*. Laurent, XIX, 335. C. Bordeaux. Sirey, 46. 2. 545. D. P. 49. 2. 108.

⁽¹⁷⁾ Cpr. Murlon, II, 1569. Marcadé, V, art. 1328, No. 5, în fine, p. 60. Bonnier, 701.

⁽¹⁸⁾ Cpr. Trib. Ilfov, C. București și Craiova. *Dreptul* din 1885, No. 36. *Dreptul* din 1887, No. 11 și din 1892, No. 35. Tot în acest sens este și jurisprudența franceză. Veđi *Pand. Period.* 86, table, V^o *test. olographe*, No. 4. Baudry, II, 555. Thiry, II, 400. Bonnier, 702 bis. Murlon, II, 780. Arntz, II, 1963. T. Hue, VI, 281. Veđi și t. IV a lucr. noastre, p. 433, text și nota 2. — Veđi însă Laurent, XIII, 240 urm.

⁽¹⁹⁾ Cpr. Aubry et Rau, II, § 175, p. 97 (ed. a 5-a), p. 70 din ed. a 4-a. Baudry, II, 1219.

⁽²⁰⁾ Veđi t. V a lucr. noastre, p. 194.

form expresiunii lui Dumoulin, *gli aventi causa*, după terminologia Codului italian. Naște însă întrebarea care sunt reprezentanții cărora el poate fi aplicat?

Prin cuvântul generic *representant* sau *ayant-cause* (*ille qui causam auctoris habet*), se înțelege ori-ce persoană care și țarge totul sau parte din drepturile sale de la o altă persoană numită autor (*auctor*) și care, în privința acestor drepturi, se găsește în locul autorului, având aceiași condiție sau poziție ca și dânsul. Cuvântul *causa*, în expresiunea *causam habens*, întrebuițată de Dumoulin, înseamnă, în adevăr, poziție sau condiție, ceea ce este conform și tradiției romane⁽²⁴⁾. «*Sic enim cum sua causa, dicea Doumulin, res transferri dicitur, id est cum suo onere, vel jure quaque conditione est*»⁽²⁵⁾.

Cuvintele *representant* sau *ayant-cause* denotă deci două idei esențiale, succesiunea unei persoane la drepturile alteia, și ca consecință, identitatea de poziție sau de situație în privința drepturilor transmise.

O persoană poate fi moștenită și reprezentată atât în privința tuturor bunurilor sale (*universum jus patrimoniale*), cât și în privința cutărui sau cutărui drept particular, real sau personal. În cazul întâi, reprezentantul se dice *universal* sau cu titlu *universal*; ear în cazul de al doilea, cu titlu particular sau singular (*singularum rerum*).

Reprezentanții *universali* sau cu titlu *universal* au, după expresia lui Dumoulin, *omnem causam et jus auctoris*, adică toate drepturile autorului lor, afară de acele inerente persoanei sale, și toate îndatoririle sale. Aceștia sunt: moștenitorii legitimi, chiar beneficiari⁽²⁶⁾, acei neregulați, legatarii și donatarii *universali* sau cu titlu *universal*, și chiar creditorii chirografari⁽²⁷⁾, care

⁽²⁴⁾ De câte ori un lucru se instrăinează, dice L. 67, Dig., *De contrahenda emptione*, 18, 1, el trece la noul dobânditor cu *causa sa*, adică în starea în care ar fi fost la acela care îl instrăinează, dacă acest lucru ar fi rămas în mânele sale: «*Alienatio cum fit, cum sua causa ad alium transferimus, quae esset futura, si apud nos ea res mansisset*».

⁽²⁵⁾ Cpr. Baudry, II, 1219, text și nota 2. Répert. Sirey, *Ayant-cause*, 1 urm. Aubry et Rau, II, § 175, p. 95 urm. (ed. a 5-a).

⁽²⁶⁾ Cpr. C. Lyon. Sirey, 92. 2. 37.

⁽²⁷⁾ Cpr. Cas. fr. D. P. 91. 1. 475. Cas. rom. Bulet. S-a I, 1883, p. 144. T. Huc, VIII, 250. Baudry, II, 829, 908 și 1919. Veđi și autoritățile citate în t. V a lucr. noastre, p. 194, nota 4.—Creditorii chirografari fiind reprezentanți debitorului de câte ori ei exercită drepturile lui (art. 974), actele sub semnătură privată emane de la debitorul lor le sunt opozabile, cu toate că nu au dată certă, ei având însă facultatea să dovedească că data nu este sinceră. T. Huc, VIII, 250. Laurent, XIX, 325.—În puterea acestor principii, Curtea de casație a decis că actele sub semnătură privată emane de la un falit, înainte de declararea lui în stare de faliment, sunt opozabile masei creditorilor chirografari, chiar când aceste acte nu au dobândit o dată certă anterioară declarării falimentului. Cas. rom. Bulet. S-a I, 1894, p. 264.

nu au de cât un drept de gagiū general asupra patrimoniului debitorului lor (art. 1718, 1719), drept care se mărește sau se micșorează prin faptul acestui debitor.

Reprezentanții cu titlu particular sau singular, țin dreptul lor de la autorul lor, cu privire numai la un obiect particular. Ei nu succed deci de cât la drepturile și obligațiile care afectează lucrul dobândit de dânsii. Aceștia sunt: cumpărătorul unui lucru determinat față cu vînzătorul⁽²⁸⁾, cesionarul creanței, locatarul față cu locatorul⁽²⁹⁾; legatarii și donatarii cu titlu particular (*singularum rerum*); creditorii ipotecari sau privilegiati, și în genere toți acei care exercită un drept al autorului lor asupra unui obiect particular⁽³⁰⁾.

Din aceste două categorii de reprezentanți este una, și anume aceea a reprezentanților cu titlu universal, căreia art. 1182 este fără îndoială inaplicabil, fiind că ei nefăcînd așa dis de cât una și aceeași persoană cu autorul lor, sunt neapărat legați de actele făcute de acest din urmă. Reprezentanții cu titlu universal rămân deci sub imperiul dispoziției generale a art. 1176, putînd în tot-deauna să dovedească antidatarea actului prin ori-ce mijloace (art. 1198)⁽³¹⁾.

N'au mai rămas deci de cât reprezentanții cu titlu particular, cărora singur art. 1182 este aplicabil, pentru că altfel el n'ar fi aplicabil nimăru. În consecință, prin *terții* art. 1182 înțelege reprezentanții cu titlu particular a uneia din părți. Astfel, dacă presupunem că la 1 Ianuar 1901, am vîndut prin act sub semnătură privată, un tablou lui A și că, la 15 Ianuar, am vîndut același tablou lui B, prin act autentic, fără a i-l preda însă (art. 972), B este un *terțiu* și ca atare, va putea să opue lipsa datei certe a primului act.

Această interpretare, singură juridică, se justifică prin următoarele considerațiuni:

1° Regula art. 1182 exista și în vechiul drept francez și era înțeleasă tot în același sens⁽³²⁾; ori, lucrările pregătitoare dovedesc că redactorii Codului actual au înțeles să menție vechile principii.

2° Scopul art. 1182 fiind de a înlătura fraudele la care ar da loc antidatarea, în opinia lui Toullier, combătută de toți autorii cu Merlin în frunte, acest text n'ar avea nici o utilitate, de vreme ce antidatarea nu poate să jignească de cât pe acei care au tratat cu una din părți în

⁽²⁸⁾ Cas. rom. *Dreptul* din 1897, No. 6 și Bulet. 1896, p. 670. Veđi și t. V, p. 104 și 195.

⁽²⁹⁾ Veđi t. V, *loco supra cit.*

⁽³⁰⁾ Veđi t. V, p. 195. Cpr. Aubry et Rau, II, § 175, p. 96 (ed. a 5-a).

⁽³¹⁾ Cpr. Cas. fr. D. P. 91. 1. 475. Baudry, II, 1219, *in fine*.

⁽³²⁾ Cpr. Pothier, II, 749.

privința lucrului care face obiectul actului sub semnătură privată;

3° În fine, art. 1441 de la locațiune prezintă un argument și mai puternic. Acest text nu este, în adevăr, de cât o aplicație a art. 1182. El presupunând că proprietarul a vândut lucrul închiriat sau arendat în timpul contractului, obligă pe cumpărător a respecta locațiunea, dacă contractul are dată certă; ori acest cumpărător este un reprezentant cu titlu particular al proprietarului, și ca atare, poate să opue lipsa datei certe a contractului de locațiune⁽³³⁾.

Am dis că creditorii chirografari nu sunt terți de câte ori ei exercită drepturile debitorului lor în baza art. 974. Se poate însă întâmpla ca acești creditor să exercite un drept care le este propriu, și atunci ei fiind terți, art. 1182 le este aplicabil în toată puterea cuvântului.

Aceasta se va întâmpla:

1° De câte ori creditorii vor fi în conflict între ei;

2° Când ei urmăresc averea debitorului lor, fie pe cale mobilă, fie pe cale imobiliară. Actele sub semnătură privată prin care debitorul ar fi înstrăinat totul sau parte din bunurile urmărite, nu pot fi opuse creditorului urmăritor de cât dacă au dobândit dată certă înainte procesului-verbal care constată urmărirea mobilă sau înainte transcrierii comandamentului prealabil (art. 497, 514 Pr. civ.)⁽³⁴⁾.

Creditorii sunt ei terți când intervin pe cale de poprire (art. 455 urm. Pr. civ.)? Jurisprudența franceză considerând poprirea ca o aplicare a art. 974⁽³⁵⁾, decide în genere că creditorul care

(33) Vezi în acest sens, Thiry, III, 136. Baudry, II, 1219 urm. Arntz, III, 335. Bufnoir, *Propriété et contrat* (1900), p. 767. Vigié, II, 1611. Marcadé, V, art. 1328, No. 3. Aubry et Rau, VIII, § 756, p. 252, text și nota 110. Demolombe, XXIX, 526 urm. Laurent, XIX, 303 urm. Larombière, IV, art. 1328, No. 2 urm. Merlin, *Quest. V^o Tiers*, § 2. Duranton, XIII, 129 urm. Bonnier, 700. Marinier, *Revue pratique*, anul 1859, p. 413 urm. (*De la date certaine dans les actes sous seing privé*). Troplong, *Hypothèques*, II, 529. Fréminville *Minorité*, I, 519 bis. Planiol, II, 79. Demante et Colmet de Santerre, V, 291 bis. II, Répert. Sirey, *Ayant-cause*, 64 urm. Giorgio Georgi, *Teoria delle obbligazioni*, I, 347. Ricci, *Delle prove*, 120 urm. T. Huc, VIII, 248. Cas. fr. D. P. 46. 1. 289. Sirey, 46. 1. 679. Cas. rom. Bulet. S-a I, 1879, p. 884 C. București. *Dreptul din 1891*, No. 3.

(34) Art. 514 Pr. civ. isbește de nulitate nu numai înstrăinările directe, dar și acele indirecte, precum ar fi, de exemplu, ipotecarea imobilului urmărit, sau constituirea asupra lui a unui drept real, servitute, usufruct, etc. de natură a micșora gagiul creditorului urmăritor. Este adevărat că tribunalul din Vaslui a decis contrariul în privința ipotecei, însă această sentință face o greșită aplicare a principiilor de drept. Vezi critica ce am făcut acestei sentințe în *Curierul Judiciar* din 25 Ianuar 1901, No. 7.

(35) «Considerând că o decizie a Curței de casație din Franța, că, în privința terțiului poprit, poprirea este exercițiul dreptului ce art. 974 acordă creditorilor de a exercita drepturile și acțiunile debitorului lor, etc.» D. P. 78. 1. 473.

poprește în mâna celor de al treilea o creanță a debitorului său, represintă pe acest din urmă și că, prin urmare, actele sub semnătură privată recunoscute de dănsul pot fi opuse creditorului popritor⁽³⁶⁾. Poprirea neavând însă nici o legătură cu art. 974⁽³⁷⁾, trebuie să decidem că actele de înstrăinare ale debitorului poprit nu vor putea fi opuse creditorului popritor de cât sub condiția de a avea dată certă⁽³⁸⁾.

Dacă creditorii, în loc de a urmări direct un bun al debitorului lor, cer pe calea acțiunii pauliane anularea actelor frauduloase făcute de dănsul (art. 975), ei trebuie să dovedească, conform art. 1182, că creanța lor avea o dată certă anterioară actului atacat⁽³⁹⁾.

Ce trebuie să decidem în privința cesionarului unei creanțe? Cu toată controversa ce există și asupra acestui punct, vom decide că cesionarul este un terț față cu cedentele, căci el fiind un reprezentant cu titlu particular, am văzut că art. 1182 are tocmai de scop de a apăra pe acești reprezentanți contra antedatărilor frauduloase, care sunt așa de comune în actele sub semnătură privată. Cesionarul unei creanțe sau ori căruia alt obiect incorporal este terț întocmai ca și dobânditorul unui imobil sau unui mobil corporal⁽⁴⁰⁾.

Cesiunea de creanță fiind însă, în legea noastră, supusă transcrierii (art. 1394), art. 1182 nu va deveni aplicabil de cât în lipsa transcrierii⁽⁴¹⁾.

Regula art. 1182 fiind ast-fel cunoscută, trebuie să arătăm mărginirile ce ea suferă în unele cazuri. Ast-fel, în materie imobiliară, formalitatea transcrierii, prevădută de art. 722 Pr. civ., susține de la teoria datei certe toate actele translativ de proprietate imobiliară sau de drepturi reale susceptibile de a fi ipotecate, sau având de obiect renunțări la aceleași drepturi; toate actele prin care se constituie o anticrează, o servitute, un drept de uzufruct sau de locuință (abitațiune),

(36) Cpr. C. Lyon. Sirey, 74. 2. 225 și nota lui A. Rodière. Répert. Sirey, *Ayant-cause*, 153 urm. Roger, *Saisie-arrêt*, 568, etc.

(37) Vezi t. V, p. 199. Cpr. T. Huc, VII, 185.

(38) T. Huc, VIII, 251. Larombière, IV, art. 1328, No. 22. Laurent, XIX, 324. Aubry et Rau, VIII, § 756, p. 257, nota 122. C. Gand. *Pasicrisie belge*, 91. 2. 85. Vezi și Cas. rom. Bulet. S-a I, 1882, p. 289.

(39) Vezi t. V, p. 244, 245. T. Huc, VII, 219 și VIII, 251. Cu toate acestea, chestiunea este controversată. Vezi t. V a lucr. noastre, p. 245, nota 2.

(40) Larombière, IV, art. 1328, No. 21. Troplong, *Vente*, II, 920 și *Hypothèques*, II, 535. Duvergier, *Vente*, II, 224. Demolombe, XXIX, 337 urm. Laurent, XIX, 313. Aubry et Rau, VIII, § 756, p. 254, text și nota 113. Cpr. și Ricci, *Delle prove*, 122.—*Contrà*. C. Bordeaux și Limoges. Sirey, 41. 2. 53. Sirey, 42. 2. 313. Vezi și nota lui Rodière în Sirey, 74. 2. p. 226 urm.

(41) Cpr. Laurent, XIX, 313, în fine.

un amanet (art. 728 bis Pr. civ.), sau având de obiect renunțări la aceleași drepturi; cesiunile de venituri pe un timp mai mare de doi ani; contractele de arendă sau de închiriere pe un timp mai mare de doi ani; cesiunile de creanță și chitanțele de chirie sau arendă pe doi ani viitori (art. 1394 C. civ.), etc. ⁽⁴²⁾.

Intre două persoane care revendică drepturi asupra aceluiaș imobil, preferența nu se va da după data actului, ci după acea a transcrierii lui. Prin urmare, partea care cea dintâi va fi îndeplinit formalitatea transcrierii va fi preferată, chiar dacă actul celei-l-alte părți ar avea o dată anterioară. Data certă nu-și va relua imperiul său de cât în lipsă de transcriere a ambelor acte. Deci, în caz de conflict între doi dobânditori ai aceluiaș imobil de la acelaș vîndător, prin acte sub semnătură privată din care nici unul n'ar fi fost transcris ⁽⁴³⁾, acela va fi proprietar a cărui act ar fi cel întâi dobândit dată certă ⁽⁴⁴⁾.

În materie mobilă, teoria certitudinii legale a datei este de asemenea mărginită prin prescripția instantanee (art. 1909). Deci, dacă presupunem că acelaș mobil corporal a trecut pe rînd la două persoane deosebite, proprietatea va aparține aceluia din dobânditori pus mai întâi în posesiunea lucrului, dacă posesiunea lui este de bună credință, chiar dacă titlul său ar avea o dată mai recentă (art. 972, 1909). Teoria datei certe va deveni însă aplicabilă îndată ce lucrul n'a fost predat nici unuia din cumpărători ⁽⁴⁵⁾.

Cele-lalte mărginiri ce suferă teoria datei certe sunt, după cum am văzut relative la chitanțele redactate sub semnătură privată și la actele constatînd convențiunile comerciale.

D. Alexandresco

Curtea de casație, secția II

7 Mai 1901

Președenția D-lut Ch. Phérékyde, Conseiller
Firma Trandabur & Manasiu
cu Judele sindic al trib. Constanța, firma Schneider & Grunenfelder și Octavian Șeitan

Compt courant. — Efectul e-

Cour de cassation, 2e chambre

7 Mai 1901

Présid. de M. le Conseiller Ch. Phérékyde
Raison sociale Trandabur et Manasiu contre Juge syndic du tribunal de Constantza, raison sociale Schneider et Grunenfelder et Octave Șeitan.

Compte courant. — Effet essen-

⁽⁴²⁾ Cpr. în privința art. 1394 C. civ. Cas. rom., 17 Oct. 1900 (decisie la care am luat și noi parte). *Curierul Judiciar* din 1900, No. 74 și *Dreptul* din 1900, No. 71.

⁽⁴³⁾ Este de observat că, după Procedura civilă revizuită la 1900, și actele sub semnătură privată pot fi transcrise (art. 724 bis).

⁽⁴⁴⁾ Cpr. Baudry, II, 1222. T. Huc, VIII, 249.

⁽⁴⁵⁾ Baudry, T. Huc, *locò suprà cit.*

sențial al acestui contract. — (Art. 370 din Codul de comerț).

Efectul esențial al contractului de compt courant, așa precum este regulat și prin art. 370 din Codul comercial, e că creanțele ce se nasc în decursul duratei comptului curent 'și perd individualitatea lor, transformându-se în articole de credit și de debit, astfel că soldul final ce rezultă din compensarea acestor articole e singur exigibil și constituie o adevărată datorie, iar articolele de credit și de debit formează un tot indivizibil.

tiel de ce contrat. — (Art. 370 du Code de commerce).

L'effet essentiel du contrat de compte-courant, est de faire perdre leur individualité aux créances qui prennent naissance pendant la durée du compte-courant, et de les transformer en articles de doit et avoir qui forment un tout indivisible; le solde final, qui résulte après compensation de ces articles, est seul exigible et constitue une véritable dette.

Decisiunea 119/901. — Respins recursul făcut de firma comercială Trandabur & Manasiu contra decisei comerciale a Curței de apel București, s. II, No. 91/900 în proces cu Judele sindic al trib. Constanța, firma comercială Schneider & Grunenfelder și Octavian Șeitan.

Curtea,

Ascultînd citirea raportului făcut din cauză de d-l președinte N. Mandrea;

Pe d-l avocat Berceanu în desvoltarea motivului de ccsare; și

Pe d-nii avocați Ion M. Roman și Vasile Lascăr în combateri.

Deliberînd,

Asupra mijlocului de casare invocat:

«Curtea găsește că garanția ce am depus pentru ridicarea sequestrelui înființat de firma Schneider & Grunenfelder pe marfa din șlepul «Diver», fiind trecută în comptul lui Octavian Șeitan la partida «dare», a trecut în proprietatea acestuia din urmă, și astăzi a masei credale, acesta devenit falit, de oare-ce era vorba de un compt curent, care a avut de efect să treacă pe de o parte proprietatea garanției lui Șeitan și să rămână firmei Trandabur & Manasiu, numai dreptul de creanță rezultînd din soldul acestui compt. Or numai compt-curent n'a existat între firma Trandabur & Manasiu și Șeitan, și reu s'a aplicat în specie efectele acestuia. S'a comis o eroare grosieră de fapt și s'a interpretat greșit dispozițiunile art. 370 Cod comerc. de oare-ce n'a fost în intențiunea părților, chiar de la începutul afacerilor de a forma un compt curent, și de asemenea de a depune garanție pentru Șeitan rezervîndu-și o simplă creanță în contra lui Șeitan pentru această sumă».

Avînd în vedere decisiunea supusă recursului din care rezultă că firma Schneider & Grunenfelder, în calitate de creditor ai pîrîtului Octavian Șeitan, înființînd un sechestrul asigurător pe niște grâu al debitorului lor, care se trimesese în comision recurenților, aceștia au depus o garanție de lei 5500, și au obținut ridicarea sequestrelui; că însă în acest interval debi-

torul Șeitan, fiind declarat falit s'a născut discuțiunea dacă suma depusă de recurenți ca garanție, aparține exclusiv lor, sau masei creditorilor falitului;

Având în vedere că Curtea de apel declară și constată că recurenții depunând suma ca garanție pentru ridicarea sequestrului înființat pe grăul trimis de falitul Șeitan recurenților în comision, au trecut-o în comptul curent ce a existat între recurenți și falitul Șeitan, la debitorul acestuia; că comptul curent în urmă s'a închis cu un sold de 48000 lei la creditul recurenților și la debitul lui Șeitan, și că comptul curent a fost recunoscut și aprobat de Șeitan, iar în drept Curtea de apel pe temeiul efectelor comptului curent, consacrat de art. 360 Cod. de comerț, susține că diferitele articole de credit trecute în compt 'și perd individualitatea pentru a produce un sold final care singur e exigibil;

Considerând că sunt constatate de instanța de fond prin decizia supusă recursului existența unui compt curent între recurenți și falitul Șeitan, și trecerea în acel compt la debitul lui Șeitan, a sumei înaintată de recurenți, și închiderea comptului curent aprobată de falitul Șeitan cu o diferență de 48000 lei la creditul recurenților și toate acestea constatate sunt constatări de fapt, rămâne a se sci dacă în drept soluția dată de Curtea de apel este întemeiată;

Considerând că efectul esențial al contractului de compt curent, așa precum e regulat și prin art. 370 Cod. de comerț e că creanțele ce se nasc în decursul duratei comptului curent, 'și perd individualitatea lor, transformându-se în articole de credit și de debit, ast-fel că soldul final ce rezultă din compensarea acestor articole e singur exigibil, și constituie o adevărată datorie, iar articolele de credit și de debit formează un tot, indivisibil;

Că consecuența că suma depusă de recurenți și trecută la debitul lui Șeitan nu poate fi reclamată în mod deosebit, și totul este a se sci, în urma închiderii comptului curent, care este soldul final, dacă comptul curent se încheie cu un sold în favoarea unuia și altuia, și cum în specie se încheie cu soldul în favoarea recurenților, recurenții au a figura cu întreaga sumă a soldului, ca creditori la masa falitului Șeitan, nu însă a prelua o sumă oare-care pe care ar fi depus-o, ca și când ar fi lucrat numai în interesul lor, căci aceasta e cu neputință și discuția în această privință e zadarnică, de îndată ce e constant, că suma depusă de recurenți a fost trecută de recurenți la debitul lui Șeitan, în virtutea comptului curent ce a existat;

Considerând că a susține ceia-ce recurenți susțin, este a presupune alt-fel faptele, de cât sunt constatate, este a nega în drept consecuențele neapărate ale aplicării regulilor asupra comptului curent, constatat că a existat, cuprinse în art. 370 Cod de comerț, este a nega unitatea și indivisibilitatea comptului curent, este a nega existența însăși a comptului curent ceia-ce nu se poate ține în seamă de constatări de instanță de fond, și de constatări indivisibilității comptului curent;

Că de aceia motivele sunt neîntemeiate și au a fi respinse;

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul, etc.

Tribunalul județului Covurlui

3 Mai 1901

Președ. D-lui D. G. Maxim, Prim-Președ.

Eugenia N. Constandinide cu fostul său soț N. Rhoidis

Dotă.—Restituire.—Când ia naștere obligația de restituire. —(Art. 1271 Codul civil).

Divorț.—Hotărîre pronunțată de un tribunal străin și relativă de cesiți de stare civilă sau de capacitatea persoanelor. —Dacă sunt dispensate de exequatur. —Dotă.—Restituire.

1. *Obligația de restituire a dotei ia naștere printr'unul din următoarele trei evenimente: I Desfacerea căsătoriei; II Separația de patrimonii, și al III Absența unuia din soți.*

2. *Hotărîrile date în țară străină și care statuează asupra cesiunilor destare civilă sau de capacitate a persoanelor sunt dispensate de exequatur și sunt aplicabile de plin drept în România ca și legea în virtutea căreia au fost date, de oare ce statutul personal urmează persoanelor pretutindeni.*

Ast-fel hotărîrea dată de tribunalele străine care admite divorțul dintre doi soți străini și care nu comportă prin ea însăși nici o măsură de executare în România, fie contra persoanelor, fie contra bunurilor, urmează a fi ținută în seamă fără a fi obținut în prealabil un exequatur și prin urmare dă naștere obligațiunei de restituire de dotă.

Tribunalul,

Având în vedere cererea făcută de d-l Christos Ath. Zappa în calitate de mandatar al d-nei Eugenia N. Constandinide fostă N. Rhoidis, prin petițiunile înregistrate la No. 7812 și 7984 din 1901;

Având în vedere că din actul total autentificat de acest tribunal sub No. 1455 din 1901 și transcris în registrul de foi dotale sub No. 119 din 1891 se constată că N. Constandinide la căsătoria ficei sale Eugenia cu d-l N. Rhoidis, i-a constituit ca dotă suma de 420000 lei în efecte; iar din dosarul acestui tribunal No. 1875 din 1893 se vede că recipisa constatând depunerea acestei sume la casa de consemnațiune a fost depusă de către constituitorul dotei la grefa acestui tribunal în a cărui păstrare se află și astăzi;

Tribunal de Covourloui (Galatz)

3 Mai 1901

Présid. de M. D. G. Maxim, Premier Président.

Eugénie N. Constandinide contre son ex-mari N. Rhoidis

Dot.—Restitution.—À quelle époque prend naissance l'obligation de restituer la dot. —(Art. 1271 du Code civil).

Dot.—Jugement, relatif à des questions d'état civil, ou de capacité personnelle, prononcé par un tribunal étranger.—Si ce jugement est dispensé de l'exequatur.—Dot.—Restitution.

1. *L'obligation de restituer la dot prend naissance à la suite de l'un des trois événements suivants: 1) la dissolution du mariage; 2) la séparation de biens; 3) l'absence de l'un des époux.*

2. *Le statut personnel suivant les personnes partout où elles vont, il en résulte que les jugements, prononcés en pays étranger, et qui statuent sur des questions d'état civil, ou de capacité, sont dispensés de l'exequatur et sont applicables, de plein droit, en Roumanie, de même qu'y est applicable la loi en vertu de laquelle ces jugements ont été prononcés.*

Ainsi, le jugement de divorce prononcé à l'étranger, entre époux de nationalité étrangère, et qui ne comporte aucune mesure d'exécution, en Roumanie, soit contre les personnes, soit contre les biens, doit être pris en considération, sans exequatur préalable, et donne, par conséquent, naissance à l'obligation de restitution de la dot.

Având în vedere că conform art. 1271 Cod. civil obligațiunea de restituire a dotei ia naștere prin unul din următoarele trei evenimente: 1) desfacerea căsătoriei; 2) separațiunea de patrimoniu; și 3) absența unuia din soți;

Considerând că din sentința No. 6834 din 1900, pronunțată de tribunalul din Athena, rămasă definitivă, după cum rezultă din certificatele eliberate de grefele tribunalului, Curței de apel și Curței de casatie din Athena sub No. 4146, 1473 și 628 din 1901 și 1303 din 1901, cum și din certificatele eliberate de Mitropolitul Athenei sub No. 2082 și 252 din 1901 se constată că căsătoria dintre Eugenia Rhoide născută Constantinide și soțul său A. Rhoide, este definitiv desfăcută;

Considerând că hotărârile date în țară străină și cari statuiază asupra chestiunilor de stare civilă sau de capacitate a persoanelor sunt dispensate de exequator și sunt aplicabile deplin drept în România ca și legea în virtutea căreia au fost date, de oare-ce statutul personal urmează persoanele pretutindeni;

Că așa fiind și întru cât în specie hotărîrea ce pronunță desfacerea căsătoriei soților Rhoide, nu comportă prin ea însăși nici o măsură de execuțiune în România, fie contra persoanelor, fie contra bunurilor, urmează a fi ținută în seamă, ast-fel cum se presintă acestui tribunal și fără a fi obținut în prealabil un exequator și prin consecință, față cu dispozițiunile art. 1271 Cod. civil, cererea d-nei Eugenia Constandinide cată a se admite.

Pentru aceste motive, tribunalul, în majoritate, admite cererea, etc.

(ss) Eug. Bonachi, I. I. Cetățeanu.

O p i n i u n e

Subsemnatul, asupra prezentei cereri formulată de către d-l Christos Ath. Zappa, mandatar al d-nei Eugenia N. Constandinide, prin care pretinde de a se elibera clienței sale de către tribunal efectele depuse la casa de depunere și consemnațiunii în valoare de 420000 lei ce i-au fost constituite dotă de către părintele acestia din urmă Necula Constan dinide, cu ocaziunea trecerii ei în căsătorie cu d-l N. S. Rhoide, supus elin, nu sunt de părerea majorității, și găsesc că tribunalul cată a 'i-o respinge ca neregulată pentru următoarele motive:

Din actul dotal autentificat de acest tribunal la 16 Septembrie 1891 se constată ca valoarea dotală a fost consemnată pe numele soției, stipulându-se între părți regimul dotal consacrat de legea română, cu toate că soții sunt supuși elin. Reclamanta și bazează cererea sa pe împrejurarea desfacerei căsătoriei sale invocând în acest scop sentința tribunalului elin din Athena No. 6834 din 14 Octombrie, precum și mai multe certificate eliberate de autoritățile judecătorești și eclesiastice din Athena, și cu care tinde să dovedească că zisa căsătorie a fost definitiv desfăcută, prin divorț, potrivit statutului lor personal de supuși elin.

În primul loc, dacă este cert că obligațiunea de restituire a dotei ia naștere după desfacerea căsătoriei, de aci nu rezultă că tribunalul ar putea procedea la constrângerea bărbatului spre ași executa obligațiunea sa de restituire numai printr'un jurnal ce l-ar pronunța în camera de consiliu și fără a se mai introduce o acțiune regulată contra bărbatului care să aibă de obiect restituirea dotei, chiar dacă ea a rămas în proprietatea femeii. Și în realitate, singura împrejurare că valoarea dotală este consemnată și recipisele respective sunt depuse la tribunal, nu este suficientă spre a autorisa o execuțiune fără îndeplinirea formelor prescise de procedura civilă, care în nici un caz nu admite liquidarea unei pretențiuni în mod silit fără citarea celui executat în mod contradictor. În cazul de față, bărbatul de și a cerut divorțul, n'a fost încă de loc ascultat asupra cestiunei privitoare la restituirea dotei și densusul nu poate deci fi lipsit de un drept, chiar dacă în fapt ar fi întemeiată cererea, în

lipsa unei acțiuni, a unei hotărîri dată în mod legal și a unei executări efectuate prin organele legale alipite pe lângă tribunalele țarei.

În al doilea loc, chiar dacă procedura petiționărei ar fi regulată, întru cât ea se sprijinește pe o hotărîre de divorț pronunțată de un tribunal străin, spre ași exercita o acțiune privitoare la un drept patrimonial, pe care voește să și-l valorifice ca o consecință a desfacerei căsătoriei, se naște întrebarea dacă o asemenea sentință se statuiază asupra unei cestiuni de stat civil, trebuie să fie supusă ca ori-ce altă hotărîre ordinară exequatorului, adică dacă pentru a fi valorificată în țară, trebuie mai întâi a fi încuviințată printr'o sentință de către tribunalul român, în condițiunile articolului 374 din Pr. civilă.

Față cu laconismul acestui articol, trebuie să ne referim la doctrină și jurisprudență; și din acest punct de vedere, observăm că de și de un timp îndelungat nu s'a făcut nici o deosebire între sentințele ce statuiază asupra statutului civil și cele ordinare, căutându-se a se supune și pe cele dintâi exequatorului (Foelix, «Traite de droit international privé» II, pag. 108; Chauveau sur Carré, «Lois de la procédure», Questions, 1899, bis), totuși astăzi în mod general, se admite că o hotărîre de divorț stabilește de plano soțului divorțat statutul civil ce-i conferă hotărîrea și-i permite ast-fel a se prevala de această calitate în toate țările, afară numai de cazul când este vorba de a se pune în discuție consecințele pecuniare ale divorțului, când s'ar liquida regimul matrimonial sub care s'a căsătorit soții. În acest sens: Felix Moreu, «Effets internationaux des jugements», 1884, pag. 94; Lachau et Daquin, «De l'Exécution des jugements étrangers», 1889 p. 74. Constant, aceiași operă 1890, pag. 29.

Discuțiunea semnalată este motivată pe împrejurarea că în această ultimă ipotesă soțul, care se bazează pe o sentință de divorț pronunțată în străinătate, cere nu numai constatarea de fapt a unei calități de stat civil, stabilirea fondului dreptului, dar și o executare asupra unei averi la care bărbatul are anumite drepturi în cursul căsătoriei, în specia noastră însăși averea dotală ca un drept isvorât din desfacerea căsătoriei; și atunci, față cu asemenea sentință provocatoare de drepturi complexe, cată cel puțin pentru obținerea execuțiunii acestor dispozițiuni accesorii ce decurg din sentința de divorț să se aplice regula comună după care tribunalele române, în mod general, chiar când se pronunță asupra unor executări prescise de un tribunal străin și privitoare la străini, conservă dreptul legal de a le îngrădi cu regulile de procedură întocmite de legile naționale, căci art. 374 din procedură este general și nu admite nici o excepțiune.

Întru cât am admis că obligațiunea de restituirea dotei în favoare femeii, prevăzută prin lege, trebuie a fi privită ca un rezultat accesoriu al hotărîrei de divorț, urmează ca reclamanta care a câștigat acest drept în urma zisei hotărîri trebuie îndatorită de a cere încuviințarea zisei sentințe de către tribunalul român; urmând ca instanța în liquidarea drepturilor ce rezultă din convenția matrimonială să constată în prealabil că în realitate legătura dintre soți a fost legalmente desfăcută prin hotărîrea străină cu toate formele acestei legislațiuni străine. Această soluțiune se impune și din cauză că formele de procedură ocrotitoare drepturilor garantează în mod uniform pe naționali și pe străini și după principiul stabilit de art. 11 din Codicele civil, așa că dacă conservarea dotei în condițiunile actului dotal este privită de legiuitor ca o dispozițiune de ordine publică în interesul familiilor și a progresului societății, este necesar ca tribunalul să ia toate garanțiile necesare spre a constata că în realitate dota este deslănțuită de îngrădirile pe care i le-a pus legiuitorul și constituitorul ei.

Pentru aceste motive, sunt de părere a se respinge ca neregulată introdusă cererea d-nei Constandinide.

(s) Dimitrie G. Maxim.